

AVROTROS en Het Concertgebouw presenteren

Het Zondagochtend Concert

22 september 2024 - Kleine Zaal - 11.00 uur

Ensemble Tamuz

Hed Yaron Meyerson, viool
Diego Castelli, viool
Avishai Chameides, altviool
Constance Ricard, cello
Bruno Hurtado Gosalvez, cello

Franz Schubert
1797-1828

Strijkkwintet in C, D 956 (1828)
Allegro ma non troppo
Adagio
Scherzo: Presto
Allegretto

Steun ons

Draag bij aan de toekomst van Het Concertgebouw, nu of later.
concertgebouw.nl/steun-ons

ONTDEK MEER

Op concertgebouw.nl/ontdek gaat een wereld voor u open. U vindt er video's, interviews, verhalen, podcasts, concertregistraties en nog veel meer. **Lees bijvoorbeeld het interview met Saskia Voorbach, de nieuwe AVROTROS-presentator van Het Zondagochtend Concert op concertgebouw.nl/voorbach.**

Verwacht in Het Zondagochtend Concert

6 okt - Grote Zaal

Schuberts mooiste koor- en pianomuziek door het Groot Omroepkoor en pianist Nino Gvetadze

13 okt - Kleine Zaal

Mozarts *Fluitkwartetten* door Vox Animae Soloists

10 nov - Kleine Zaal

Tsjajkovski's *Strijkkwartet nr. 2* door het Weinberg Quartet

zo 8 dec - Grote Zaal

Simone Lamsma in Korngolds *Vioolconcert* & Richard Strauss' *Rosenkavalier-suite*

Zien we u binnenkort weer terug op zondagochtend?

De volledige concertagenda vindt u op concertgebouw.nl/zondag.

Deel uw concertbeleving op social media! #concertgebouw

Het Zondagochtend Concert wordt elke week door AVROTROS rechtstreeks uitgezonden op NPO Klassiek.

Ensemble Tamuz ontdoet Schuberts geliefde *Strijkkwintet in C, D 956* van twee eeuwen ingesleten interpretaties. In handen van deze vijf excellente en nieuwsgierige musici klinkt dit meesterwerk opeens heel anders. 'Deze nieuwe, vrije manier van spelen is ook voor ons een spannend avontuur dat we graag delen met ons publiek!'

Franz Schubert heeft zelf nooit een uitvoering van zijn *Strijkkwintet* gehoord en hij heeft nooit geweten dat hij er wereldwijd zoveel succes mee zou behalen. Op 2 oktober 1828 bood hij het kwintet per brief aan aan zijn uitgever Heinrich Probst. Waarschijnlijk had Schubert gelijktijdig aan zijn drie laatste pianosonates gewerkt, want hij vervolgt zijn brief met de mededeling dat hij de nieuwe pianosonates 'op verschillende plaatsen met groot succes heeft gespeeld, maar dat het kwintet de komende dagen nog moet worden uitgeprobeerd'. Daar is het waarschijnlijk nooit meer van gekomen: een paar weken later stierf Schubert op 31-jarige leeftijd, vermoedelijk aan tyfus. Ruim twintig jaar later zou het werk pas voor het eerst worden uitgevoerd en gepubliceerd. Tijdens zijn korte leven worstelde Schubert voortdurend met grote problemen, zoals armoede, ziekte,

gebrek aan erkenning en een schrijnende behoefte aan liefde. Al deze onderwerpen enerzijds, maar ook het geluk van een hechte vriendenkring en de schoonheid van de natuur anderzijds, weerklinken in het *Strijkkwintet*, waarin dualiteit overheerst. Van liefde, hoop en optimisme tot frustratie, wanhoop en angst.

Van een andere planeet

Schubert vulde het traditionele strijkkwartet niet aan met een tweede altviool – zoals zijn inspiratoren Mozart en Beethoven dat deden – maar met een tweede cello, naar het voorbeeld van de tegenwoordig veel minder bekende Boccherini. De warme, donkere klankkleuren die hij met deze instrumentatie tevoorschijn tovert zijn uniek. Luister bijvoorbeeld naar de lyrische melodie voor twee cello's in het eerste deel, ondersteund door pizzicati van de altviool en een begeleidend motiefje van de violen. En ook in het Scherzo en de finale zitten prachtige cello passages. 'In bijna alle delen spelen de twee cellisten weleens samen de melodie, dat zijn voor mij de mooiste momenten uit het kwintet', bekent altviolist Avishai Chameides. Elders hebben de twee cellisten juist een contrasterende rol, bijvoorbeeld bij de opening van het ontroerende Adagio,

waar de drie middenstemmen de aangrijpende melodie spelen, begeleid door de eerste viool en de tweede cello. Deze betoverende en soms ook onheilspellende fantasiewereld keert later terug in het Trio van het derde deel. Omdat dat deel met een opbeurend Scherzo begint is het effect extra sterk. Tot slot klinkt een uitbundige finale vol Weense speelsheid. 'Een van mijn docenten karakteriseerde Schuberts kwintet ooit met het treffende Italiaanse woord *lunare*, wat "maanachtig" betekent', herinnert violist Diego Castelli zich. 'Schuberts melodieën lijken van een andere planeet te komen, ze zijn onaards mooi.'

Over vrijheid en expressie

Vijf jaar geleden kwam Ensemble Tamuz voor het eerst als strijkkwintet bij elkaar in Berlijn, met op de lessenaars Schuberts *Strijkkwintet*. Naast hun werk in "gewone" orkesten en ensembles en hun ervaringen met de historisch geïnformeerde uitvoeringspraktijk van het barokrepertoire begonnen deze vijf musici in 2019 samen aan een nieuwe ontdekkingsreis: het radicaal experimenteren met klassieke en romantische muziek op basis van een historisch geïnformeerde benadering. Inmiddels spelen ze Schubert op een

geheel nieuwe manier. Ze zijn vertrouwd geraakt met de tradities en smaken uit het verleden en veel van wat ze tijdens hun studie geleerd hebben over tempo en frasering hebben ze losgelaten. Nu is expressie het leidende principe van hun uitvoeringen. Als voorbeeld dienen bijvoorbeeld oude geluidsopnames van zangers en violisten van vóór de Eerste Wereldoorlog. 'Niemand van ons had ervaring met de romantische uitvoeringspraktijk en we wilden graag samen experimenteren met vergeten expressiemiddelen uit de negentiende eeuw', vertelt cellist Constance Ricard. Het gaat dan bijvoorbeeld over vrijheid en variatie in tempo (rubato) en 'het omhoog of naar beneden glijden van één noot naar de andere' (portamento). Uiteraard klinken bekende romantische composities dan opeens heel anders dan we gewend zijn. 'We begrijpen het als onze luisteraars verrast zijn of wellicht zelfs in de war raken, want we hebben er zelf ook aan moeten wennen', vertelt primarius Hed Yaron Meyerson lachend. 'We beweren niet dat wij de waarheid kennen, het is een doorlopend proces. En we hopen natuurlijk dat we ons publiek overtuigen en ontroeren met onze expressieve interpretatie.'

Noortje Zanen